

Gemeente Edam-Volendam
Gemeenteraad
Postbus 180
1130 AD VOLENDAM

Datum: 10 juni 2026

Onderwerp: Beeldkwaliteitsplan voor het tegengaan van verrommeling in openbare ruimte in het toeristisch centrum Volendam 2026

Zaaknummer: Z26160358

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over het initiatief van het college om een beeldkwaliteitsplan op te stellen voor het tegengaan van verrommeling in de openbare ruimte in het toeristisch centrum van Volendam. Het opstellen van een beeldkwaliteitsplan volgt uit de ambities in onze omgevingsvisie en de concrete projecten en maatregelen uit de uitvoeringsagenda Waterfront 2024-2025.

Aanleiding.

Het toeristisch centrum van Volendam, waaronder de dijk, de haven en de 'oude kom', is een plek waar wij wonen, werken en waar wij jaarlijks ruim 3 miljoen bezoekers ontvangen. De aantrekkingskracht en daarmee de druk op de openbare ruimte brengt uitdagingen met zich mee.

Door de jaren heen is een beeld ontstaan van visuele verrommeling. Veroorzaakt door een hoeveelheid aan reclame-uitingen, vlaggen, uitvalschermen aan of op de gebouwen. Maar ook veroorzaakt door een overvolle openbare ruimte. Hierbij wijzen we met name op de uitstalling van souvenirs, overbodige borden en andere losse objecten, de horecaterrassen en het bijbehorende meubilair incl. (wind)schermen en parasols op de dijk en de loswal.

De verrommeling heeft de cultuurhistorische identiteit van Volendam op diverse plekken aangetast. Het zicht op de authentieke bebouwing wordt op veel plaatsen gemaskeerd door een overdaad aan commerciële uitingen.

Doel van het beeldkwaliteitsplan.

Het beeldkwaliteitsplan moet een praktisch en handhaafbaar kader bieden voor de inrichting en uitstraling van de openbare ruimte in het toeristisch centrum van Volendam. Het plan richt zich onder andere op reclame-uitingen, terrassen, uitstallingen, losse objecten, kleur en materiaalgebruik en de balans tussen commerciële functies en verblijfskwaliteit.

Het doel is om:

- visuele verrommeling tegen te gaan;
- de cultuurhistorische identiteit van Volendam te versterken;
- de leefbaarheid voor bewoners te verbeteren;
- ruimte te bieden aan een gezonde exploitatie voor ondernemers;
- de kwaliteit van de bezoekerservaring te verhogen.

Plan van aanpak.

Voor het opstellen van het beeldkwaliteitsplan wordt een extern bureau geselecteerd met ervaring op het gebied van erfgoed, openbare ruimte en participatieprocessen in toeristische gebieden.

Het proces wordt begeleid door de gemeente binnen het Programma Waterfront.

Het traject bestaat uit een aantal stappen:

- analyse en voorbereiding;
- participatie en gesprekken met stakeholders;
- uitwerking van het concept beeldkwaliteitsplan;
- besluitvorming door college en gemeenteraad;
- borging binnen de instrumenten van de Omgevingswet.

Uitgelicht: Participatie

Het beeldkwaliteitsplan kan alleen succesvol en effectief zijn wanneer de keuzes en uitgangspunten die daarin worden vastgelegd, niet alleen bestuurlijk worden vastgesteld, maar ook maatschappelijk worden gedragen.

Participatie is in het proces daarom het belangrijkste onderdeel, omdat het beeldkwaliteitsplan direct ingrijpt op de dagelijkse leef- en werkomgeving van bewoners en ondernemers.

Bewoners, ondernemers, vastgoedeigenaren en andere betrokken partijen worden vroegtijdig en actief betrokken bij het proces via bijeenkomsten en overlegmomenten. Stakeholders krijgen inzicht in de verschillende belangen, beleidsdoelen en voorwaarden die een rol spelen bij het opstellen van het beeldkwaliteitsplan. De stakeholders denken actief mee, delen kennis, ervaringen en ideeën en ervaren hun invloed op het proces.

Participatie wordt niet gezien als een formele stap in het proces, maar als de basis voor een gezamenlijk gedragen kwaliteitskader. Het vergroot niet alleen de kwaliteit van het plan, maar ook de acceptatie en uitvoerbaarheid op langere termijn.

Gemeente
**EDAM
VOLENDAM**

Kosten.

Er is een te besteden bedrag van maximaal €60.000,- excl. btw geraamd voor het proces en het opstellen van het beeldkwaliteitsplan door het externe bureau, tot en met de vaststelling. Het opstellen vraagt naast het te besteden bedrag ook vanuit de gemeentelijke organisatie personele inzet in uren. De kosten voor worden gedekt vanuit het Omgevingswetbudget.

Planning en vervolgproces.

De totale doorlooptijd van het traject bedraagt naar verwachting ongeveer 8 maanden. In het tweede en derde kwartaal van 2026 vindt de analysefase en participatie plaats. Het participatieplan wordt uiterlijk in het begin van het derde kwartaal vastgesteld. Direct aansluitend volgens de stakeholdersbijeenkomsten.

Vervolgens wordt in het derde kwartaal gewerkt aan het concept beeldkwaliteitsplan. Besluitvorming door het college en de gemeenteraad is voorzien in het vierde kwartaal van 2026. Daarna volgt de borging van de resultaten.

Tot slot

Het opstellen van een beeldkwaliteitsplan is van groot belang voor het programma Waterfront. Het helpt de ambities voor een aantrekkelijk, leefbaar en herkenbaar waterfront concreet uit te werken. Voor de haven van Volendam en het direct aangrenzende gebied moet het plan kaders bieden om de ruimtelijke kwaliteit te versterken, verrommeling tegen te gaan en een goede balans te behouden tussen wonen, ondernemen, recreatie en toerisme.

Wij hopen u met deze brief voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd over het op te stellen beeldkwaliteitsplan, het plan van aanpak, de planning en het vervolgproces. Na het participatieproces zullen wij u opnieuw informeren.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders van Edam-Volendam,

de secretaris,
N.A. Hellingman-Kuiper

de burgemeester,
R.J. Beukers.